

Control de coloms urbans.

1. Introducció

De totes les espècies d'aus que viuen a les ciutats, el colom (*Columba livia*) és la més característica. A partir dels anys 50 del segle passat, aquesta espècie ha incrementat el seu nombre en la majoria de les ciutats del món. Aquest augment ha estat degut a que li hem posat fàcil al proporcionar-los aliment i facilitar-los llocs per niar.

La superpoblació de coloms pot causar nombrosos problemes com els relacionats amb la salut pública, la

degradació del patrimoni arquitectònic, el mobiliari urbà o la vegetació. També produeixen problemes en els llocs d'emmagatzematge de gra i als jardins. En algunes zones, quan els cultius estan molt propers a les ciutats, poden crear problemes a l'agricultura.

Quan la densitat de coloms a una ciutat supera el nombre considerat com a tolerable (de mitja 300-400 coloms/Km²), tot i que pot variar de manera considerable segons les característiques de la ciutat), es fa necessari establir mesures per a controlar la seva població. Segons es tracti d'un control local (problemes molt localitzats) o d'un control general (problemes presents a la major part de la ciutat) s'han d'establir mesures diferents.

Existeixen nombrosos mètodes de control, però per escollir un o altre, s'ha d'estudiar, en primer lloc, la població per a conèixer les seves variables poblacionals, especialment les que fan referència a la seva densitat, a la reproducció i a la migració, així com determinar l'àrea utilitzada, els moviments i les zones d'alimentació, cria i descans. Només d'aquesta forma serem capaços d'establir unes mesures de control eficaces.

Un problema afegit quan es planteja el control dels coloms que colonitzen una determinada ciutat, és que no es poden extrapolar els resultats obtinguts d'experiències realitzades en altres ciutats. És necessari conèixer la biologia del colom a la ciutat concreta on es vol establir el control i posteriorment, en funció d'aquestes dades i de les característiques de la zona, escollir el mètode o mètodes de control més adients.

2. Mètodes de control

La utilització d'un determinat mètode de control necessita tenir en compte una sèrie de consideracions prèvies relacionades per una banda amb el mètode a utilitzar (normativa legal, selectivitat, despeses,...) i per una altra amb les característiques de la població de coloms (paràmetres poblacionals, fonts d'alimentació i beguda,...) que anem a controlar.

2.1. Consideracions prèvies

Tota estratègia de gestió d'una espècie adaptada a viure a les nostres ciutats i que poden causar problemes, com és el cas dels coloms urbans, ha d'acomplir una sèrie de requisits. Ha de ser:

- Legal. Ha de respectar les normes legals establertes.
- Ecològica. Ha de considerar la dinàmica de la població i el seu entorn.
- Integrada. Ha d'utilitzar diferents mètodes per tal d'aprofitar el sinergisme entre ells.
- Selectiva. Ha d'evitar efectes no desitjats sobre altres espècies.

- Econòmicament sostenible. Els beneficis han de ser superiors a les despeses.
- Duradora. Els efectes han de mantenir-se en el temps.
- Tècnicament vàlida. S'ha de poder disposar fàcilment de la tecnologia i el material necessari.
- Ètica. Ha de respectar el benestar de l'espècie a controlar.
- Compartida. El mètode ha de ser acceptat per l'opinió pública.

Abans d'utilitzar un mètode de control de la població de coloms urbans, hem de conèixer una sèrie de dades que són imprescindibles, no només per escollir el mètode o mètodes més adients, sinó també per a poder valorar els resultats obtinguts.

Aquestes dades són:

- Conèixer els paràmetres poblacionals: principalment la densitat de coloms en les diferents zones.
- Conèixer el que mengen, on i quan ho fan, així com conèixer els llocs on beuen.
- Conèixer la utilització de l'espai (llocs de nidificació i de descans) i el ritme d'activitat.
- Conèixer el període reproductiu. A l'àrea mediterrània, la reproducció té lloc fonamentalment entre els mesos de Març i Juny, tot i que algunes parelles es reproduïxen durant tot l'any.

2.2. Mètodes de control de coloms urbans

Per a reduir la població de coloms a un lloc determinat es pot intervenir de diferents formes:

- Reduint els recursos (alimentació i beguda, llocs de descans i alimentació).
- Augmentant la mortalitat (captura i eliminació, increment dels predadors,...).
- Disminuint la natalitat (eliminació dels nius i/o ous, esterilització,...).

Modificació de l'hàbitat

Objectiu: control de la població de coloms actuant sobre el medi on viuen.

Mecanismes:

- Limitar les fonts d'alimentació i beguda.

- Limitar els llocs de descans i nidificació.

Control de la reproducció

Objectiu: control de la població de coloms evitant que es reproduueixin.

Mecanismes:

- Destrucció de nius i ous.
- Esterilització:
 - *Quirúrgica*. S'actua sobre els mascles. Es realitza una intervenció quirúrgica (vasectomia bilateral), que evita la reproducció sense afectar el comportament dels coloms.
 - *Utilització de FSH*. La FSH (Hormona Folicle Estimulant) bloqueja la reproducció del colom donant lloc a la formació d'anticossos anti-FSH, i així s'inhibeix la maduració de les gònades.
 - *Utilització de progesterona*. Actua sobre la posta a partir del quart o cinquè dia des de l'inici del tractament.
 - *Utilització de nicarbazina*. La nicarbazina produeix, d'una manera totalment reversible, un efecte inhibidor de la funció productiva i reproductora, amb una reducció de la producció d'ous.
 - *Altres fàrmacs*. Busulfan, Azacolesterol i Cabergolina.

Captura en viu

Objectiu: control de la població de coloms eliminant un nombre determinat d'individus.

Mecanismes:

- Gàbia-trampa.
- Xarxes.

Utilització de repel·lents

Objectiu: control de la població de coloms evitant que descansin o es reproduueixin a una zona determinada.

Mecanismes:

- *Tàctils*: punxes, fileres de filferro d'acer tensat, filats electrificats, raigs d'aigua, gels i pastes.

- *Visuals*: llums intermitents, falsos mussols, falcons, serps, globus, grans ulls artificials en moviment, etc.
- *Sonors*: sorolls estridents com alarmes, trets, gravacions d'aus emetent veus d'alarma amplificades, ultrasons, etc.
- *Olfactius*: Utilització de vapor de naftalina.

Utilització de substàncies anestèsiques

Objectiu: control de la població de coloms eliminant els individus que causen problemes a zones concretes.

Mecanisme: com a substància anestèsica s'utilitza l'alfacloralosa. Aquesta es barreja amb blat o blat de moro.

Utilització d'armes de foc

Objectiu: igual a l'anterior.

Mecanisme: utilització de la caça amb armes de foc (s'acostuma a utilitzar un arma del calibre 22). Les aus s'abaten als llocs on dormen amb ajuda d'un focus de llum.

Utilització de predadors

Objectiu: control de la població de coloms foragitant i eliminant alguns individus.

Mecanisme: introducció de predadors com les rapinyaires.

3. Experiència pilot de control de coloms urbans mitjançant nicarbazina

El mes de Desembre del 2003, l'Àrea de Salut Pública de la Diputació de Barcelona va encarregar al Servei d'Ecopatologia de Fauna Salvatge (SEFaS) de la Facultat de Veterinària de la Universitat Autònoma de Barcelona un estudi sobre el control de coloms urbans. Fruit d'aquest estudi, el Març del 2004 varem iniciar l'experiència pilot a dos municipis de la província de Barcelona (Granollers i Calella). El mètode que hem utilitzat és l'esterilització mitjançant nicarbazina. L'experiència va durar 3 anys (2004-2006).

3.1. Nicarbazina

La nicarbazina és una substància que s'utilitza des de fa molt temps per al control de la coccidiosi als pollastres de carn. En gallines ponedores, la seva utilització com a coccidiostàtic ha posat en evidència, d'una manera totalment reversible, un efecte inhibidor de la funció productiva y reproductora, amb una reducció de la producció d'ous.

Efectes de la nicarbazina sobre la funció reproductora dels coloms.

Estudis realitzats administrant nicarbazina a coloms urbans, han comprovat que produeix una alteració reversible de la reproducció (quan deixa d'administrar-se, els coloms poden tornar a reproduir-se). També s'ha demostrat que no és tòxica per a aquestes aus.

Impacte ambiental. La quantitat de nicarbazina i dels seus metabòlits eliminats a l'ambient per una població de coloms tractats amb la dosi indicada, resulta 100 vegades inferior al límit indicat per la normativa europea vigent en matèria d' "*Environmental Risk Assessment (E.R.A.)*", que fixa aquest límit per a aquesta substància en 10 µg per kg de terreny. A més, la persistència en l'ambient és limitada degut a la sensibilitat als raigs ultraviolats.

Comercialització. La nicarbazina per al control de la població de coloms urbans s'administra juntament amb grans de blat de moro. L'especialitat farmacològica s'anomena Ovistop® (A.I.C. n. 103570014 - Patent Europea n. 0807430). Aquest producte, registrat per a la seva utilització a Itàlia el Desembre de 2002, el produeix i distribueix el Laboratori ACME DRUGS (Via Portella della Ginestra, 9. 42025-Cabriago (RE), Itàlia). Es distribueix en sacs multidosis d'alumini de 15 kg de pes (1500-1875 dosis/colom/dia).

3.2. Experiència pilot

L'experiència pilot l'hem realitzat a dos municipis de la província de Barcelona, Granollers i Calella. La pauta que hem seguit per organitzar i dur a terme el control de la població de coloms urbans utilitzant grans de blat de moro tractats amb nicarbazina (Ovistop®) és, de forma resumida, la següent:

Abans d'iniciar el tractament

- Realitzar un cens de la població de coloms existents a la zona o a la ciutat, així com dels llocs on hi són freqüentment (zones d'alimentació i descans) i als quals nien.
- Determinar la població de coloms que es considera desitjable, que el Municipi està decidit a mantenir i tenir cura, així com els espais idonis per a la seva ubicació.
- Calcular la quantitat de producte necessari per als dos primers anys, personal i medis necessaris, publicitat i altres despeses que, en el seu conjunt, constituïran el pressupost d'inici de la campanya.
- Realitzar la comanda del producte al seu fabricant amb la suficient antel·lació per a que es trobi als magatzems del municipi el mes anterior al d'inici de la campanya.
- Decidir els llocs en els quals el producte serà distribuït cada dia i el pla per a concentrar progressivament els llocs de distribució.
- Iniciar la campanya d'informació i conscienciació dels ciutadans.
- Preparar el personal encarregat de dur a terme el tractament.

Inici del tractament

- El tractament es distribuirà 5 dies a la setmana, de Dilluns a Divendres, a primera hora del matí, entre el 15 de Març i el 15 d'Octubre.

Una vegada iniciat el tractament

- Controlar periòdicament que es vagin acomplint les pautes planejades amb anterioritat i tornar a calcular la quantitat de producte distribuït a la vista de l'experiència per tal d'evitar malbarataments i carències.

- Continuar el programa.

Al finalitzar el tractament

- Realitzar el cens de la població de coloms a les zones de tractament.

Les causes més freqüents de que falli el control són:

- Avaluació incorrecta del nombre de coloms.
- Aplicació tardana del tractament.
- Distribució del producte a zones no idònies.
- Molèsties als coloms durant el subministrament diari del producte.
- Administració d'aliment abans o al mateix temps de subministrar Ovistop®.
- Nombre insuficient de llocs de distribució.
- Distribució inconstant durant el període establert.

3.3. Resultats

Els resultats de l'experiència pilot es troben recollits als diferents informes tècnics (anys 2004, 2005 i 2006) elaborats i entregats a l'Àrea de Salut Pública de la Diputació de Barcelona.

Com a resum dels resultats després de tres anys que ha durat l'experiència pilot, podem dir que ha hagut una tendència a la disminució dels coloms a les dues poblacions, però amb una clara diferència entre elles. L'Ajuntament de Calella presenta una disminució més marcada en el nombre de coloms que el de Granollers.

Ajuntament de Calella

Des del començament del tractament, la població de coloms tractats s'ha reduït pràcticament a la meitat dels individus. Aquesta reducció coincideix amb la calculada a l'iniciar el tractament, tot i que per a poder extraure conclusions més significatives s'hauria d'haver continuat amb el tractament 2 anys més. La previsió en 5 anys, en

funció dels punts de tractament i del nombre de coloms totals tractats, era que la població es reduís entre un 70 i un 80 %. Les dades obtingudes indiquen aquesta trajectòria.

Ajuntament de Granollers

Des del començament del tractament, els coloms han disminuït un 16%, tot i que hi ha variacions àmplies entre els punts de tractament i anys. Com hem indicat anteriorment s'hauria d'haver continuat amb el tractament 2 anys més per tal de veure resultats. La tendència indica una disminució important, del 27% entre el 2005 i 2006. El total del 16% ve d'un augment del 15% entre el 2004 i 2005, però aquestes situacions ja s'han descrit en altres poblacions en les quals s'ha utilitzat el mateix tractament. A l'iniciar el tractament, pot existir l'efecte contrari, un augment de coloms per la concentració als punts de tractament, però en els anys següents ja disminueixen, a l'igual que ho hem observat nosaltres.